

РЕЦЕНЗИЯ

от

доц. Цветослав Христов

относно: на дисертационен труд

**„МОНУМЕНТАЛНОСТТА КАТО ХАРАКТЕРИСТИКА НА
ФОРМАТА. ПРОБЛЕМИ ПРИ ПЛАСТИЧНИЯ ИЗКАЗ В
СКУЛПТУРАТА МАЛЪК ФОРМАТ НА ЛЮБОМИР ДАЛЧЕВ ОТ
60-ТЕ И 70-ТЕ ГОДИНИ”**

на Орлин Русев Иванов

докторант по направление „А” към катедра „Скулптура” във

Факултет за Изящни Изкуства

при Национална художествена академия

Научен ръководител: проф. Емил Данаилов Попов

София

2018 година

Преставеният дисертационен труд се състои от две книжни дела – текстова и албумна част на с приложения. Текстовата част е от 182 страници. Нейните главни раздели са подредени в следната последователност: Увод. Изложение, съответно от 3 раздела. Заключение. Списък на използваната литература. Албумната част е обособена в отделно книжно тяло и включва две приложения: В приложение № 1 е изложен илюстративния материал, представляващ фотографски изображения на скулптура малък формат на Любомир Далчев от 60-те и 70-те години на XX век. В приложение № 2 са

поместени статиите и интервюта на Любомир Далчев, представляващи теоретичните размисли относно предмета на изследване.

Увода развива тезата за **актуалност и необходимост от изследването.**

Орлин Русев Иванов разглежда един много важен процес по който скулптурните произведения присъстват в обществените пространства. Дискусиите относно смисъла на съществуването на скулптурните паметници от близкото минало и появата на „новите” относно пластичните им качества, адекватността на заданията на архитектурните пространства и връзката им с пластичната традиция.

Според докторанта в общественото пространство се експонират предимно скулптурни паметници – портрети бюстове или портретни фигури имащи по-скоро мемориални измерения отколкото художествени такиви, по този начин се размива фокусът на дискутираният проблем.

Реализирането на произведения на изкуството в съвременната градска среда в България днес е рядко явление според автора. Доминиращата тенденция при пластическите търсения се изразява в повърхностните проявления на формата възприемаща се от близка дистанция, наричан най общо днес „реалистичен подход” или „реалистичен стил”. Докторанта ни поднася отговори по тези актуални въпроси, обръщайки се към пластичната традиция, традицията в областта на монументалната скулптура в България и по точно нейното интензивно развитие в сферата на фигуративната скулптура от 60-те и 70-те години на XX век. Акцента в полето на монументалната скулптура в който работят и повечето значими автори на българското изкуство от кратката но наситена с реализации история на монументалната скулптура - Арнаудо Цоки,

Жеко Спиридонов, Андрей Николов, Иван Лазаров, Любомир Далчев, Крум Дамянов и др.

Тук автора разсъждава и разглежда причини и влияния върху характера на пластичният език в скулптурното творчество на един от най-изявените в монументалната скулптура автор и безспорен авторитет в тази област – Любомир Далчев. Творчеството на Далчев в България през 60-те и 70-те години на XX век, което е емблематично за монументалната скулптура и изобщо за развитието на българската съвременна скулптура. Гледната точка в настоящето изследване за периода на 60-те и 70-ти години на XX век в България е специфичен и е фокусиран върху състоянието и развитието на изразните средства на Далчев, творил интензивно, развил и утвърдил своя уникален пластичен изказ в този „монументален период“ от кратката но съдържателна история на българската скулптура.

Състояние на въпроса

В настоящият труд Орлин Иванов не си поставя за цел да създаде монографично изследване и хронологично описание на всички произведения, а по скоро на неговите споделени теоретично професионални достижения, да формулира отговор на актуаленият днес въпрос – какво смислено значение има понятието „монументална форма“ относно скулптурният изказ? Тук той се спира на произведения с особено монументално въздействие от Л. Далчев, като търси и анализира причините за това „монументално въздействие“ от морфологично естество на малките формати на скулптурата на Далчев.

Обект на изследването

Обект на изследването представлява тези произведения – малките по размер скулптурни произведения, скулптурни ескизи, кавалетни

пластики и макети, правени периода на монументални реализации - /паметници, монументи архитектурно-скулптурни ансамбли/. В проучването теоретичен материал в разбирането на автора за тези малки формати на скулптурата ката средства, етап от проектирането на произведенията, които биват реализирани в определен етап в екстериото пространство. Обект на изследването представляват и интервютата, статиите, размишленията на автора по въпроси, свързани с предмета на изследването.

Предмет на изследването

Предмет на изследването е понятието *монументална форма* в скулптурата. Според Далчев /б.а./, скулптурните произведения с монументално предназначение притежават и съответните пространствена и визуална спецификация на своята форма – именно този аспект си е поставил за цел да разгледа автора, **монументалността като характеристика на формата.**

Основната цел на труда

Тук автора прави тази диференциация между скулптурните произведения в обществена среда натоварени с тематичност и със сюжетна определеност от политическия контекст и скулптурните произведения на Далчев с подчертан архитектоничен строеж и уникален пластичен изказ. На база на тези наблюдения той дефинира и основната хипотеза: Творчеството на Любомир Далчев притежава пластичен език, граден чрез и за монументалната скулптура.

Цели на изследването са формолирани в четири точки:

- 1.** Проследяване на процесите и развитието на пластичния език в българската скулптура.

2. Дефиниране на връзките и влиянията на пластичната ни традиция върху творчеството на Любомир Далчев.
3. Дефиниране на смисловото значение на понятието „монументална скулптура”.
4. Разглежда най-основните аспекти на монументалната скулптура свързани със специфичните характеристики на конкретната среда.

Задачи на изследването

1. Анализирва преките източници, свидетели за този процес.
2. Проучва теоритичните източници относно предмета и обекта на изследването.
3. Събиране на необходимото количество снимков материал за да проследи процесът на трансформиране на пластичния изказ ва Любомир Далчев през 60-те и 70-те години на ХХ век.

Обхват/граници/ на изследването

Изследването обхваща малкоформатната скулптура създадена от скулптор-монументалис, като Любомир Далчев. Автора на дисертацията, акцентира в процеса на взаимно връзката между проектиране на монументалните паметници и развитието на пластичния език на Далчев, анализирват се произведения малък формат като етап при осъществяването на монументалните замисли и реализации.

Методи/подходи/ използвани в изследването

Скулптурните произведения малък формат на Любомир Далчев, както и предмета изследване, представляващ понятието монументалност в контекст на характеристиката на формата, автора избира следните теоретични и емперични методи на работа: историографски,

сравнителен, формален метод на анализ при работа на художествените обекти и биографичен метод.

Тук идва ред на изложението, което е съответно от 3 раздела.

Първи раздел: Контекст на изследването. В този раздел на текста се прави исторически преглед на българската скулптура, развитието на пластичния език, анализ на основните процеси в скулптурата в България от Освобождението до края на 70-те години.

а./ промяна на пространствената среда и нуждата от скулптурни произведения в градска среда.

б./ стремеж към национална идентичност.

в./ навлизането на иконографията на социалистическия реализъм.

г./ Развитието на изразните средства в скулптурата през 60-те и 70-те години.

Втори раздел: В този раздел на текста се прави проучване в текстовете на специализираната литература през периода 60-те и 70-те години.

а./ монументалността, като понятие.

б./ монументалната тема. Значимост на произведението.

в./ монументалното като жанр на скулптурата от този период.

г./ монументалното като характеристика на пластичния език.

д./ разграничаването на понятията кавалетно и монументално в скулптурата през 60-те и 70-те години.

Трети раздел: В този раздел на дипломната работа докторанта се спира на монументалността като цел на пространствения изказ на Любомир Далчев през 60-те и 70-те години на XX век. Тук се проследяват етапите през които преминава творческия път на Далчев. Разглежда се неговия мироглед, творчески търсения, теоретични извори и отражения на пластичните му възгледи и постижения от пластично

естество. Значението на пластическите търсения на Любомир Далчев за развитието на българската скулптура до края на XX век.

В заключение: За докторанта нуждата от това изследване е дефинирането на понятието монументална скулптура. Това понятие в контекста на 60-те и 70-те години, което засяга пространствения характер на скулптурата, днес е особено актуален въпрос при осмислянето на пластичното ни наследство, както и е важен теоретичен въпрос вълнуващ авторите и техните пластичните търсения в съвременната скулптура. Докторанта Орлин Иванов формулира и основната теза на дисертационния труд – **монументалното в скулптурата се отнася към формата, като цел и състояние на пластичния изказ, а не размер или значимост на произведението.** **В скулптурата на Любомир Далчев от 60-те и 70-те години, монументалната форма е цел и състояние на пластичния изказ и съдържа познания за специфична за скулптурата проблематика относно пространствената структура на произведенията.**

Кардиналният извод за автора на дисертационния труд е: Нужно е, /за обучаващите се по скулптура/ произведенията на Далчев да се опазват и съхраняват, защото съдържат професионални познания, които са все по актуални като проблем относно културните измерения в скулптурата като изкуство, което играе голяма роля при оформянето на визуалната обществена среда.

Избраната тема е изключително интересна, защото е много съществена и актуална. Авторът гради своята теза върху дългите занимания в областта на скулптурата, Орлин Иванов е завършил своето висше образование в Националната художествена академия през 2004 г. магистър по „Скулптура”, 2002 г. бакалавър по „Скулптура” и двете образователни степени при при акад. проф. Крум Дамянов.

2002 г. Педагогическа диплома за учител по изобразително изкуство от 1-ви до 12-ти клас в Общообразователни и Професионални училища - Национална Художествена Академия.

1998 г. „ССХУ за Приложни Изкуства“, гр.София, специалност „Метал“

От 2006 г. е редовен асистент към катедра „Рисуване и моделиране“ към Архитектурният факултет на УАСГ, София. Член на СБХ, секция „Скулптура“ и сдружение „ДРЕНАРТ“.

Взема участия в симпозиуми, пленери, реализации в архитектурна среда.

2015 - Скулптурен симпозиум в с. Дрен.

2015 - Скулптура „Венец-колона“ към „Алея на творците“ на Министерство на Културата към ЦСГ, България.

2013 - Процес – симпозиум "Форма" към НГПИ Тревненска школа – Трявна, България.

2013 – Скулптурен симпозиум в дърво– Бяла, България.

2011 – Скулптурен ансамбъл към централния площад в гр. Бенковски, България.

2009 – Скулптура към скулптурният парк на СВУБИТ София.

2007 – Скулптурен симпозиум - Габрово, България.

2005 – Работа „Колона“ към скулптурния парк на Министерство на външните работи - София, България.

Колективни участия в изложби

2017 – „120 години катедра Скулптура на НХА“ – София, Плевен, В. Търново, Силистра, Кюстендил.

2015 – „Без дистанция“, галерия „Райко Алексиев“, София.

2014 – „Небесни Пътища“ ГХГ Варна.

2012 – „Живопис и скулптура“, съвместно с Кирил Харалампиев в VOX gallery –Бургас.

2006 - СБХ Млади автори – София.

2005 – „КРЪГ+“ , София, България.

2004 –СБХ - изложба наСекция Скулптура.

2003 – Изложба на НХА в More sur Loing – Франция.

2003 – СБХ Млади Автори - в памет на Проф. Марин Върбанов - София, България.

2002 – СБХ Млади автори, София, България.

2002 – Art YTONG - София, България.

Резидент по програма, 2014 CITE DES ARTS, PARIS .

Има публикациите по темата на дисертацията:

1. Иванов, О. За понятието монументална форма на фигуративната скулптура в България // Проблеми на изящните и приложните изкуства. Сб.материали от докторантска конференция 2016 НХА. Под печат
2. Иванов, О. За монументалната характеристика в скулптурните ескизи на Любомир Далчев от периода на 60-те и 70-те години на ХХ век // Международна научна конференция, Теоретични аспекти на визуалните изкуства. 2017ВТУ. Под печат.

Орлин Русев Иванов в убедителен в своите изследвания, изводи и заключения на базата на много събран литературен материал, снимков, дългогодишните му наблюдения и творчески изяви, След като се запознах обстойно с дисертацията намирам, че Орлин Иванов е с научно – изследователски, събирателски и аналитичен потенциал, позволяващ му да поднесе убедително своите изводи и заключения.

Убеден съм, че обсъждаме качествата на бъдещ успешен учен и това ми дава основание да предложа на научния съвет да присъди образователна научна степен „доктор” на Орлин Русев Иванов.

14.05.2018г.

доц. Цветослав Христов